

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 18.3.2002

59. vuosikerta

Numero 1

Sivu 4

Ruisvehnä- ja syysvehnälajikkeiden talvenkestävyydessä selviä eroja

Syysviljan tärkein vaatimus Suomen vaativissa kasvuoloissa on hyvä talvenkestävyys. Jos lajike ei talvehdi, sitä ei kannata meillä viljellä.

Virallisissa lajikekokeissa syysviljan siementä ei ole peitattu eikä ruiskutuksia tehty talvituhoja vastaan. Ilman kasvinsuojeluaineita on perinnöllinen talvenkestävyys saatu selville. Ensimmäinen syysruiskutus tehtiin MTT:n Hämeen tutkimusasemalla syysvehnän virallisen lajikekokeen tautikoeosalle syksyllä 2000. Talvituhot pienenevät selvästi kaikilla lajikkeilla.

Talvi 2000/2001 koetteli talvehtivia syysviljalajikkeita kaltoin. Muutamat keskieurooppalaiset lajikkeet eivät talvehtineet lainkaan kun talvituhosieniä ei ollut torjuttu. Hämeen tutkimusasemalla tehty talvituhosieniruiskutus Sportakilla vähensi selvästi talvituhojen määrää. Talvituhoille arat lajikkeet kärsivät kuitenkin ruiskutuksesta huolimatta huomattavasti ja satotaso laski merkittävästi.

Lajikkeiden talvenkestävyydessä eroja

Ruisvehnää viljellään toistaiseksi Suomessa vähäisellä alalla. Parhaiten virallisissa lajikekokeissa ilman talvituhosienitorjuntaa ovat selvinneet talven yli puolalaiset lajikkeet Fidelio, talvituho 23 % ja Prego, talvituho 25 %. Pinokkiolla on ollut vähän enemmän talvituhoa, 29 %. Eniten talvituhoa on ollut ruotsalaisella lajikkeella, Ulrikalla, 43 %. Ruisvehnän talvehtimisestä ei vielä ole käytettävissä vertailevia koetuloksia talvituhosienitorjunnan kanssa ja ilman. Syksyllä 2001 tehtiin ensimmäiset talvituhosieniruiskutukset Lounais-Suomen tutkimusasemalla. Keväällä 2002 saadaan mahdolliset vaikutukset talvehtimiseen havainnoitua.

Lajikelistalla olevien syysvehnälajikkeiden talvenkestävyys on kotimaisilla Urholla ja Auralla melko hyvä ilman talvituhosienitorjuntaakin. Talvituho on Urholla keskimäärin 10- ja Auralla 13 %. Ruotsalaisten Tryggven ja Gunbon talvituho on kotimaisia lajikkeita suurempi, Tryggve 19- ja Gunbo 16 %. Uuden saksalaisen lajikkeen, Tarson talvituho on ollut sama kuin Gunbo-lajikkeella. Saksalaisen Ramiron talvituho on ollut suurin, keskimäärin 20 %.

Talvituhosieniruiskutuksella hyvä teho

Hämeen tutkimusaseman virallisen lajikekokeen talvituhosienitorjuntakokeessa saatiin selviä eroja. Keväällä

2001 ilman talvituhosienitorjuntaa eniten tuhoa oli Tryggve-lajikkeessa, 24 %. Kun tehtiin syksyllä 2000 Sportak-ruiskus, väheni Tryggven talvituho kahdeksaan prosenttiin. Tarson talvituho oli ilman torjuntaa 21 %, Auran 15 % ja Urhon 11 %. Näiden lajikkeiden talvituho pieneni torjuntaruiskutuksen ansiosta kahteen-kolmeen prosenttiin. Ruiskutuksella saatiin lumihomeen määrää vähennetyksi.

Hämeen tutkimusasemalla tehtiin talvituhotorjunnan lisäksi kesällä ruiskutus Stereolla, 2 l/ha, lehvästötauteja vastaan lippulehtivaiheessa. Näiden kahden ruiskutuksen ansiosta satotaso nousi kaikilla lajikkeilla selvästi. Suurin osa sadonlisäyksestä oli ilmeisesti talvituhosienien torjunnan tulosta. Eniten parani Tryggven sato 897 kg/ha ja vähiten Urhon sato 620 kg/ha. Pelkät torjunta-ainekustannukset ovat kyllä silloin jo yhteensä noin 91 euroa/ha. Tällöin tulisi vehnän satotason nousta yli 800 kg/ha, eikä silloin ole vielä katettu ruiskutustyötä.

Talvituhosienet on käytännön viljelyssä torjuttava peittaamalla syysviljan kylvösiemen. Näin parannetaan heikomminkin talvehtivien lajikkeiden talvehtimistä ja myös paremmin talvenkestävien lajikkeiden talvehtimistä varmennetaan. Joskus voi olla myös tarpeen rehevän kasvuston ruiskutus myöhäissyksyllä talvituhosieniä vastaan. Kemiallisesti on mahdollista torjua vain tauteja. Sään aiheuttamaa roustetta, jääpoltetta ja kevään kylmiä tuulia ei kemikaaleilla voida torjua.

Suurikin talvituho voi melko paljon korjaantua lajikkeen pensastumisen myötä keväällä, jos sääsuhteet ovat otolliset. Hämeen tutkimusasemalla vuonna 2001 Tryggve-syysvehnä tuotti parhaan sadon, vaikka siinä oli eniten talvituhoa. Harventunuttakaan kasvustoa ei siis välttämättä tarvitse rikkoa ja kylvää tilalle kevätiljaa. Kannattaa harkita kustannuksia ja olisiko syysviljasta sittenkin vielä saatavissa kohtuullinen sato.

Yrjö Salo, Martti Vuorinen ja Lauri Jauhiainen, MTT